

Preskúmateľnosť rozhodnutí orgánov športových zväzov v rámci správneho súdnictva

Szomolaiová, C.*

SZOMOLAIOVÁ, C. Preskúmateľnosť rozhodnutí orgánov športových zväzov v rámci správneho súdnictva. *Právny obzor*, 107, 2024, č. 3, s. 285 – 302. <https://doi.org/10.31577/pravnyobzor.2024.3.04>

Reviewability of decisions of sports organizations within administrative justice. In the submitted article, the author directs her attention to the question of whether the specific nature of sport and the principle of its autonomy can encumber the right of a member of the sports organization to access effective judicial protection. The article delves into the conflicts that arise within the sports community and questions the appropriateness of general courts intervening in sports disputes, vis-à-vis the preservation of autonomy within sports organizations. It also scrutinizes the necessity for a Sports Arbitration Tribunal, along with the challenges associated with upholding its independence and expertise. The paper underscores the significance of striking a harmonious balance between sports autonomy and state intervention to ensure the equitable and transparent operation of sports within society. Moreover, the article analyzes the extent to which the internal bodies of sports organizations can adjudicate disputes of a sporting nature and whether these decisions can be subject to review by general courts. Ultimately, the paper concludes by emphasizing the importance of establishing a just and transparent mechanism for resolving sports-related disputes, while concurrently respecting the autonomy of sports organizations.

Key words: *judicial reviewability of decisions of sports governing bodies, Lex Sportiva, autonomy of sports, right to a judicial protection*

Úvod

V posledných rokoch môžeme byť svedkami veľkej byrokratizácie a komercializácie športového sektora. Hoci v dôvodovej správe k zákonu o športe je uvedené, že hlavným cieľom zákona je „zaviesť efektívne a moderné mechanizmy správy a riadenia športu“¹, v súčasnosti vidíme, že interné boje, neprehľadné administratívne povinnosti, netransparentné štandardy fungovania športových organizácií a výskyt negatívnych fenoménov v športe majú za dôsledok, že spory medzi členmi športovej obce vznikajú čoraz častejšie s nepredvídateľným výsledkom. Absurdným príkladom môže byť roky trvajúci spor medzi (v tom čase maloletou) akvabelou Viktóriou Reichovou a Slovenskou plaveckou federáciou (ďalej len „SPF“). Športovkyňa bola v roku 2018 vylúčená z reprezentácie a disciplinárne potrestaná z dôvodu, že v rozpore s pokynmi reprezentačných trénerov začala cvičiť vo veľkom rozsahu svoju súťažnú disciplínu a nedodrжала tréningový plán riadený realizačným tímom.² Prípád skončil až na Medzinárodnom špor-

* JUDr. Csilla Szomolaiová, Právnická fakulta MU v Brne, Katedra ústavného práva a politológie. ORCID 0009-0002-8930-8732.

¹ Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, s. 1.

² Uznesenie Disciplinárnej komisie Slovenskej plaveckej federácie SPF/2017/DK/DK32/ U2 zo 16. júla 2018.

tovom arbitrážnom súde (ďalej len „CAS“), ktorý vyhovel odvolaniu akvabely.³ Plavecký ‚boj‘ medzi talentovanou maloletou športovkyňou, jej trénermi a funkcionármi zväzu sa nakoniec skončil v Lausanne, a celá slovenská športová obec v tichosti sledovala vývoj sporu.

V súvislosti s týmto sporom sa vynára otázka – bolo by lepšie, ak by po skončení disciplinárneho konania na úrovni SPF začali zasahovať do sporu aj (slovenské) všeobecne súde? Alebo, naopak, aj keď máme skúsenosti s často absurdným spôsobom vyriešenia sporov na zväzovej úrovni, treba im ponechať autonómiu, ktorá im prislúcha aj na základe medzinárodnej Lex Sportiva⁴?

Najväčšie športové zväzy si rýchlo uvedomili, že rozhodovanie a preskúmanie sporov (výlučne) športovej povahy pred všeobecnými súdmi nie je pre nich akceptovateľné, pretože tieto subjekty potrebujú rýchly a finančne nenáročný rozhodovací proces. Veď by nebolo príliš efektívne, ak by každé disciplinárne rozhodnutie športového zväzu (kde v pravom zmysle slova každý odohraný zápas či každý vynechaný tréning má svoju váhu) bolo zrušené a vrátené zo strany všeobecného súdu, a to po troch rokoch od nadobudnutia právoplatnosti disciplinárneho rozhodnutia, ako to bolo napr. v prípade futbalového klubu SPARTAK Myjava. SPARTAK Myjava bol vo februári 2017 disciplinárne potrestaný finančnou pokutou vo výške 75 000 eur a preradením do IV. ligy z dôvodu, že svojim rozhodnutím odstúpil z najvyššej úrovne futbalovej súťaže, a to uprostred jej priebehu, sa závažným spôsobom dopustil narušenia integrity daného športu. V decembri 2018 Krajský súd v Bratislave zrušil rozhodnutie disciplinárneho senátu Slovenského futbalového zväzu a vec mu vrátil na ďalšie rozhodnutie.⁵ Názor prvostupňového správneho súdu bol potvrdený Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) na konci júna 2020.⁶ Všeobecné (správne) súde si zjavne neuvedomili, že ich rozhodnutia, ktoré boli vydané s viacročným omeškaním, už nebudú mať žiadnu relevanciu vo futbalovom svete. Práve preto sa športové zväzy snažia prostredníctvom *lex sportiva* nútiť svojich členov do rozhodovacieho procesu pred internými orgánmi športových zväzov a ‚vynechať z hry‘ štátne súdnictvo.

Berúc do úvahy zlyhávajúci súdny systém a zásadu autonómie športu⁷ je otázne, v akej miere by bola/je vhodná ingerencia ‚štátnych‘ súdov do športových sporov, hlavne vzhľadom na fakt, že špecifická povaha *lex sportiva* môže obmedziť právo dotknutého subjektu na súdnu ochranu. Potrebuje Slovenská republika, resp. slovenské športové hnutie ‚športový arbitrážny súd‘? Ak áno, sme schopní zabezpečiť jeho odbornosť, nezávislosť a nestrannosť? Cieľom tohto článku je hľadať odpovede na uvedené otázky, resp. mapovať vývoj rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší správny súd“) v oblasti súdnej preskúmateľnosti rozhodnutí športových zväzov. Z judikatúry vidno, že otázky preskúmateľnosti roz-

³ CAS 2018/A/5996 Viktória Reichová v. Slovak Swimming Federation.

⁴ Komisia európskych spoločenstiev. Brusel, 11. júla 2007. Biela kniha o športe.

⁵ Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/131/2017-174 z 20. decembra 2018.

⁶ Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Asan/15/2019 z 30. júna 2020.

⁷ Komisia európskych spoločenstiev. Brusel, 11. júla 2007. Biela kniha o športe.

hodnutí športových zväzov často spôsobujú problémy aj v najvyšších súdnych kruhoch, a občas tak môžeme mať kafkovský pocit, že „každý športový spor má svoj vlastný život a svojho vlastného Boha. Svojho obhajcu a sudcu.“

1. Jednotlivé typy sporov v športe a spôsob ich prerokovania a rozhodnutia

Podľa súčasnej legislatívy sú spory majúce športovú povahu prerokované a rozhodnuté buď internými orgánmi športových zväzov s povinnou jurisdikciou (napr. disciplinárne previnenia členov športového zväzu), alebo verejnoprávnymi inštitúciami, ako sú všeobecné sudy (napr. divácke násilie, športová korupcia či pracovnoprávne spory) alebo Komisia pre konanie vo veci dopingu, ktorá bola zriadená Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“). V prípade sporov, ktoré sú regulované všeobecnými právnymi predpismi, sa uplatňuje starorímska zásada *iura novit curia*, podľa ktorej počas súdneho konania právne predpisy nie sú predmetom dokazovania, pretože ich súd musí poznať. V oblasti športových sporov táto starorímska zásada už nie je aplikovateľná v praxi, pretože *lex sportiva* je často zmätočná, často prekračuje autonómiu športového hnutia a obchádza štátnu legislatívu. Práve z dôvodu špecifickej povahy športu a športovej legislatívy považovali (v roku 2015) niektorí odborníci na športové právo za dôležité, aby športové spory boli prerokované a rozhodované v osobitnom procesnom režime prostredníctvom nezávislého a nestranného súdu.⁸ Takto sa premietol do pôvodného návrhu zákona o športe Stály súd pre šport ako orgán justičnej povahy, ktorý by na jednej strane prejednával spory medzi subjektmi športu pri organizovanej športovej činnosti a ďalej by preskúmaval zákonnosť interných aktov jednotlivých športových zväzov.

2. Neúspešný pokus o vytvorenie Stáleho súdu pre šport

Podľa legislatívneho návrhu Stály súd pre šport by mal byť zriadený zákonom o športe ako rozpočtová organizácia napojená finančnými vzťahmi na Ministerstvo spravodlivosti SR. Sudcovia by mali byť pätnásti, menovaní a odvolávaní Súdnou radou SR, (vtedajším) Slovenským olympijským výborom a Slovenským paralympijským výborom, a to na sedemročné funkčné obdobie. Rozhodnutia Stáleho súdu pre šport by mali byť konečné, t. j. bez možnosti odvolania sa proti nim.⁹

V rámci medzirezortného pripomienkového konania návrhu zákona o športe zo strany Najvyššieho súdu odznelo, že „návrh pôsobnosti Stáleho súdu pre šport nie je dostatočne určitý. Nie je zrejmé, v akom rozsahu by mal Stály súd pre šport rozhodovať športové spory, najmä ak tieto sú súčasne porušením všeobecne záväzných právnych predpi-

⁸ ŠTEVČEK, M., GÁBRIŠ, T. Riešenie právnych sporov v športe de lege ferenda. In *Magister Officiorum*. Roč. 4, 2014, č. 3 – 4, s. 66 – 73.

⁹ Ustanovenia o stálom súde pre šport boli na základe zásadných pripomienok vypustené z návrhu zákona o športe.

sov a stranami sporu nie sú len športové organizácie, športovci a športový odborníci. Takto neurčito navrhovaná pôsobnosť bude mať za následok neistotu a zmätok pri určovaní, či je na rozhodnutie o spore príslušný všeobecný súd alebo Stály súd pre šport.¹⁰ Ministerstvo spravodlivosti SR tiež nesúhlasilo s vytvorením špecializovaného športového súdu, a preto v medzirezortnom pripomienkovom konaní uviedol, že „navrhovateľ vytvára osobitnú kategóriu osôb, ktorá bude podriadená nedôvodne koncipovanej ad hoc štruktúre kvázi súdnej moci s iným rozsahom výkonu práva na súdnu ochranu, ako tomu bude napríklad v prípade iných občanov, iných profesií pôsobiacich v slovenskom právnom poriadku. Ďalej zriadenie špeciálneho súdu s osobitným spôsobom kreovania sudcov naráža na ústavné limity výkonu súdnej moci. ... Súd má okrem toho rozhodovať podľa ‚športových pravidiel‘, ktoré nemajú povahu pravidiel prijatých demokraticky ustanoveným zákonodarcom.“¹¹

S uvedenými argumentmi, ktoré zazneli v rámci pripomienkového konania o vypustení ustanovení o Stálom súde pre šport z návrhu zákona o športe, sa dá v plnej miere súhlasiť. Nejednoznačná kauzálna príslušnosť, absencia nestrannosti sudcov a štátom uznávanej *lex sportiva* odôvodnene predurčila Stály súd pre šport na ‚predčasný zánik‘. Napriek tejto skutočnosti a prihliadnuc na športové spory Viktórie Reichovej a SPF¹², sestier Fialkových a Slovenského zväzu biatlonu¹³ alebo na kauzu Slovenskej lyžiarskej asociácie¹⁴ môžeme jednoznačne konštatovať, že orgán, ktorý je schopný a kompetentný rozhodovať spory športovej povahy, je na Slovensku nesmierne dôležitý.

3. Športový arbitrážny tribunál – sľub alebo skutočnosť?

Na teoretickej úrovni si založenie centrálného orgánu na prerokovanie a rozhodovanie športových sporov na Slovensku nevyžaduje žiadne legislatívne zmeny, pretože zákon o športe, resp. zákon o rozhodcovskom konaní umožňuje riešiť športové spory pred osobitnými orgánmi národných športových zväzov.¹⁵ V roku 2016 Legislatívno-právna komisia Slovenského olympijského výboru na svojom úvodnom zasadnutí stanovila jasný cieľ v podobe vytvorenia špecifického orgánu na urovanie športových sporov.¹⁶ Vzhľadom na fakt, že tento cieľ nebol naplnený v olympijskom cykle 2016/2020, Slo-

¹⁰ Vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania. Pripomienky Najvyššieho súdu.

¹¹ Vyhodnotenie medzirezortného pripomienkového konania. Pripomienky Ministerstva spravodlivosti k § 55 až 79 + doložka vplyvov na rozpočet + § 89.

¹² CAS 2018/A/5996 Viktória Reichova vs. Slovak Swimming Federation.

¹³ SITA: Biatlonistky Fialkové nemôžu reprezentovať Slovensko, dostali zákaz od disciplinárky. [online], 2018, [cit. 12. 10. 2023]. Dostupné na: <https://sita.sk/biatlonistky-fialkove-nemozu-reprezentovat-slovensko-dostali-zakaz-od-disciplinarky/>.

¹⁴ TASR. Veľká lyžiarska kauza naberá na obrátkach: SLA už nie je národným zväzom! [online], 2020, [cit. 12. 10. 2023]. Dostupné na: <https://sportky.zoznam.sk/c/251499/velka-lyziarska-kauza-nabera-na-obratkach-sla-uz-nie-je-narodnym-zvazom>.

¹⁵ Zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, § 12 ods. 1; zákon č. 440/2015 Z. z. o športe, § 52 a nasl.

¹⁶ SEPEŠI, P. Legislatívno-právna komisia SOV si na úvodnom rokovaní stanovila 21 úloh, ktorým sa chce venovať. [online] 23. 02. 2017. [cit. 19. 08. 2023]. Dostupné na: <https://www.olympic.sk/clanok/legislativno-pravna-komisia-sov-si-na-uvodnom-rokovani-stanovila-21-uloh-ktorym-sa-chce>.

venský olympijský a športový výbor (ďalej len „SOŠV“) na olympijské obdobie 2020/2024 opäť navrhol vytvorenie spoločného Športového arbitrážneho tribunálu, ktorý by bol zriadený podľa vzoru CAS.¹⁷ Hoci tento cieľ do konca roka 2023 nebol splnený, SOŠV tvrdí, že takýto unifikovaný orgán by bol schopný prejednávať športové spory rýchlejšie, odbornejšie, nestrannejšie, lacnejšie a najmä vnútri športového hnutia. Jeho výhodou je taktiež väčšia oboznámenosť rozhodcov so špecifikami športového sektora v porovnaní so sudcami všeobecných súdov.¹⁸

Otázka, či máme dostatočný počet (nezávislých) odborníkov na športové právo, resp. či si slovenská športová obec, ktorá často má problémy so ‚portswashingom‘ zo strany lokálnych oligarchov (pozn. využívanie športu k vylepšeniu vlastného obrazu), s ne-transparentnosťou a neodbornosťou, zaslúži autonómiu na riešenie športových sporov bez ingerencie štátu, je zatiaľ skôr len rečníckou otázkou. Nedostatok odborného, nezávislého a nestranného personálneho substrátu je totiž jedným z najzávažnejších problémov športového sektora. Pozície v rámci orgánov zabezpečenia spravodlivosti sú najčastejšie obsadzované členmi daného športového hnutia, ktorí často nemajú právnické vzdelanie, neovládajú ‚zvláštny vzťah‘ medzi *lex sportiva* a štátnou legislatívou, a berúc do úvahy, že ich celý život sa odohrával v prostredí daného športu a často sú aktérmi mocenských vzťahov v športovej obci, nie sú nezávislí a nestranní. V tejto súvislosti sa vyskytuje otázka: nemôže čeliť rovnakým problémom aj SOŠV ako potenciálny ‚kreator‘ Športového arbitrážneho tribunálu? Vzhľadom na fakt, že za účelom zabezpečenia odbornosti, ‚športový tribunál‘ by mal byť obsadený primárne právnikmi, ale sekundárne aj športovými odborníkmi – hneď v tomto momente narážame na problém; na Slovensku máme iba desiatky odborníkov na športové právo a drvivá väčšina týchto ľudí pôsobí buď v športovom sektore, alebo v oblasti advokácie, t. j. je veľký potenciálny predpoklad, že odborníci na športové právo budú chcieť sedieť skôr na stoličke vedľa žalobcu/žalovaného a nie v rozhodcovskom paneli.

Na druhú časť otázky, či si športová obec zaslúži autonómiu na riešenie športových sporov bez ingerencie štátu, môžeme odpovedať názorom Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vysloveného vo veci Mutu a Pechstein v. Švajčiarsko, podľa ktorého je v záujme urovnania sporov vzniknutých v kontexte profesionálneho športu, aby tie boli postúpené špecializovanému športovému orgánu, ktorý je schopný o nich rozhodnúť rýchlo a odborne. Podľa ESLP nešťatný mechanizmus riešenia športových konfliktov na prvom a/alebo druhom stupni s možnosťou odvolania na štátny súd na poslednom stupni je vhodným riešením, pretože urovanie týchto sporov pred špecializovaným arbitrážnym súdom uľahčuje zabezpečenie procesnej jednotnosti a posilňuje právnu istotu účastníkov konania, avšak možnosť odvolania na všeobecný ‚štátny‘ súd dostatočne garantuje štátny dohľad nad daným sektorom.¹⁹

¹⁷ PAŠUTH, P., HRBEK, P. Zväzom by mohol pomôcť národný Športový arbitrážny tribunál. [online] 19. 02. 2021. [cit. 19. 08. 2023]. Dostupné na: <https://www.olympic.sk/clanok/zvazom-mohol-pomocet-narodny-sportovy-arbitrazny-tribunal>.

¹⁸ Tamže.

¹⁹ Rozhodnutie ESEP vo veci Mutu a Pechstein v. Švajčiarsko z 2. októbra 2018 (č. sťažnosti 40575/10 a 67474/10).

4. Odôvodnený zásah štátu pri kreovaní Športového arbitrážneho tribunálu

Z káuz uvedených v úvodnej časti tohto článku vidíme, že slovenská športová obec zatiaľ nie je mentálne a odborne pripravená na to, aby autonómne a bez ingerencie „štátneho súdnicstva“ rozhodovala o sporoch športovej povahy. Práve z tohto dôvodu nielen na súdne preskúmanie rozhodnutí športových zväzov potrebujeme pomocnú, resp. autoritatívnu ruku štátu, ale aj na vytvorenie samotného Športového arbitrážneho tribunálu. Hoci T. Gábris vyjadruje názor, že štát pod zámenkou potreby právnej ochrany športu, nepriemerane obmedzuje autonómiu športových organizácií,²⁰ ja zastávam názor, že zásah štátu do autonómie športu pri kreovaní Športového arbitrážneho súdu by bol vyvážený verejným záujmom na takomto zásahu. Štát by sa nemal spoliehať na schopnosť národných športových zväzov vytvoriť orgán na prerokovanie a rozhodovanie sporov nezávislým, nestranným, transparentným a odborným spôsobom, pretože za porušenie základných ľudských práv občana (v tunajšom prípade napr. športovca) zo strany občianskeho združenia fungujúceho na území daného štátu, je zodpovedný aj samotný štát.²¹ Tento fakt bol potvrdený aj zo strany Nemeckého ústavného súdu, ktorý vyslovil, že ak jedna strana športového sporu má právomoc jednostranne určiť obsah rozhodcovskej doložky (ako je to v prípade športových zväzov), je povinnosťou zákona (t. j. štátu) chrániť základné práva každej zúčastnenej strany.²² Konečné rozhodnutie o dodržiavaní požiadaviek Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) je na dotknutom orgáne, ktorý musí presvedčivo preukázať, že uplatnené obmedzenia neobmedzujú práva človeka takým spôsobom alebo do takej miery, že by bola narušená samotná podstata práva. Inak povedané, ak má športový zväz toľko vyjednávacej sily, že môže jednostranne diktovať podmienky právneho vzťahu a určovať, že iba CAS má preskúmať právomoc vo vzťahu k rozhodnutiam interných orgánov športových zväzov, zákon sa musí snažiť chrániť základné práva oboch zmluvných strán, aby sa zabránilo účinnému odstráneniu sebaurčenia druhej zmluvnej strany, t. j. športovca. Aby štát uznával rozhodnutia športového arbitrážneho súdu za vykonateľné, musí zabezpečiť, aby rozhodcovské konanie zaručovalo účinnú právnu ochranu a spĺňalo minimálne štandardy právneho štátu.

Napriek uvedeným konštatáciám ohľadne nutnosti zásahu štátu do kreácie športového arbitrážneho tribunálu súhlasím s názorom Jána Sváka, podľa ktorého je potreba zabezpečenia dostatočnej autonómie športových zväzov pri založení orgánov rozhodujúcich spory v športe.²³ To isté bolo konštatované aj zo strany Rady Európy a UEFA, ktoré

²⁰ GÁBRIŠ, T. *Autonómia športu medzi združovacou slobodou a verejnou správou*. Praha : Leges, 2022, s. 103.

²¹ HARRIS, D., O'BOYLE, M., BATES, E., BUCKLEY, C. *Law of the European Convention on Human Rights*. 4. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2018, s. 24 – 26.

²² Rozhodnutie Nemeckého ústavného súdu sp. zn. 1 BvR 2103/16 z 3. júna 2022.

²³ SVÁK, J. *Autonómia športových zväzov pri riešení sporov v športe vo vzťahu k všeobecnému súdnicstvu*. In *Autonómia záujmovej korporácie vo verejnom a súkromnom práve. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Trnava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2022, s. 259.

v Memorande o porozumení uviedli, že *„je potrebná spolupráca na posilnení medzinárodného systému športovej justície s cieľom zvýšiť jej nezávislosť a dodržiavanie ľudských práv a zároveň uznať kľúčovú úlohu rozhodcovského konania pri účinnom a efektívnom riešení sporov v oblasti športu v súlade s normami ľudských práv, ako je napríklad Dohovor...“*²⁴

Je pravdou, že doteraz nebol vyvíjaný dostatočne veľký tlak zo strany štátu na preukázanie plnenia povinnosti zabezpečenia riešenia sporov nad osobami s príslušnosťou k športovej organizácii a dlhé roky sa športový sektor sám oberal o možnosť riešiť si autonómne svoje vnútorné spory²⁵. Napriek tejto skutočnosti však športová obec potrebuje Športový arbitrážny tribunál, ktorý (i) bude kreovaný v spolupráci medzi športovou obcou a štátom, (ii) bude schopný spĺňať nielen kritériá podľa čl. 46 Ústavy SR a súvisiaceho čl. 6 ods. 1 Dohovoru ohľadom inštitucionálnej a individuálnej nezávislosti a nestrannosti, ale aj rýchlosť, odbornosť a transparentnosť. Aby nedošlo k zneužívaniu autonómie športového sektora a aby ústavnoprávny rámec bol v celom rozsahu dodržaný, je na štáte, aby v spolupráci so športovou obcou vytvoril príslušnú legislatívu, ktorá určí, akým spôsobom môže byť takýto tribunál zriadený. Legislatíva by ďalej mala stanoviť jednotné procesné pravidlá pre celú športovú komunitu bez ohľadu na charakter daného športu. Samozrejme, ak sa zákonodarca rozhodne prostredníctvom inštitútu verejného záujmu zasiahnuť do športu, bude limitovaný ústavnoprávnym imperatívom minimalizácie zásahov orgánov verejnej moci do autonómie športových organizácií.

V neposlednom rade musí športová obec v súčinnosti so štátom musí zodpovedať dve otázky: (i) Aký osud budú mať rozhodnutia Športového arbitrážneho tribunálu? Budú vykonateľné iba v rámci športovej obce alebo budú mať povahu „exekučného titulu“ aj podľa štátnej legislatívy? (ii) V akej miere bude môcť správne súdnictvo pustiť ruky Športového arbitrážneho tribunálu? Bude sa štát a jeho justičné orgány spoliehať na to, že športová obec je schopná vydať spravodlivé rozhodnutie bez ingerencie správnych súdov do rozhodovacieho procesu v podobe súdneho preskúmania rozhodnutí tribunálu, alebo bude trvať na súdnej preskúmateľnosti týchto rozhodnutí?

5. Sú rozhodnutia športových orgánov preskúmateľné všeobecnými súdmi?

Otázka, v akej miere spĺňajú rozhodnutia orgánov zabezpečenia spravodlivosti fungujúcich pod záštitou športových organizácií (ktoré sú v zmysle § 25 ods. 1 zákona o športe občianskym združením²⁶) kritériá preskúmateľnosti pred všeobecnými súdmi, hlavne berúc do úvahy čl. 46 Ústavy SR a zásadu zakazujúcu *denegatio iustitiae*, je podľa súčasnej legislatívy pomerne ťažko zodpovedateľná. Pred 1. júlom 2016, t. j. pred nadobudnutím účinnosti Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) rozhodnutia ob-

²⁴ SG/Inf(2018)13-final. Memorandum o porozumení medzi Radou Európy a UEFA z 9. mája 2018.

²⁵ SEPEŠI, P. *Riešenie sporov v športe – koncepčne*. [online], 2023 [cit. 30. 09. 2023]. Dostupné na: <https://beta.ucps.sk/riesenie-sporov-v-sporte-koncepcne>.

²⁶ Paragraf 25 ods. 1 zákona č. 440/2015 Z. z. o športe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

čianskych združení boli preskúmateľné všeobecnými súdmi, a to podľa § 15 zákona o združovaní občanov²⁷. Zákonom č. 125/2016 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku došlo k vypusteniu § 15 zo zákona o združovaní občanov, čím je právo na súdnu ochranu voči rozhodnutiam občianskych združení v značnej miere obmedzené, resp. v niektorých prípadoch priamo vylúčené.

6. Súdna (ne)preskúmateľnosť rozhodnutí vydaných v priebehu športovej súťaže

Ak prihliadame na zákonné zmeny po roku 2016, jediným nediskutabilným faktom je to, že rozhodnutia vydané v priebehu športovej súťaže podľa § 53 zákona o športe sú konečné, teda nepreskúmateľné súdmi. Toto bolo konštatované aj Okresným súdom Bratislava II, ktorý v uznesení sp. zn. 11C/57/2017 potvrdil, že všeobecný súd nemá právomoc preskúmať rozhodnutia a postup orgánov športových zväzov, ktoré majú čisto športovú povahu (napr. udelenie žltej/červenej karty počas futbalového zápasu) a ktoré sa spravujú iba internými predpismi týchto zväzov a nie všeobecne záväznými právnymi normami.²⁸ S touto konštatáciou sa dá jednoducho stotožniť. Bolo by nezmyselné, ak by napr. hrubú hru vodných pólistov (t. j. nebezpečné dotyky na súpera nachádzajúceho sa v hre, pri ktorých môže prísť aj k zraneniu) posudzovali sudcovia všeobecných súdov, ktorí neovládajú pravidlá daného športu a ktorí sú natoľko pracovne vyťažení, že o športovom treste by mohli rozhodnúť iba po skončení súťažnej sezóny, ba dokonca po skončení kariéry daného športovca.

7. Vplyv správnoprávnej povahy športových organizácií na súdnu preskúmateľnosť rozhodnutí športových zväzov

Na druhej strane však prvostupňový civilný súd pripustil súdne preskúmanie rozhodnutí športových zväzov v prípade porušenia zákona o športe, ktoré má verejnoprávny charakter. Je to pochopiteľné – aj keď športový zväz nemá *stricto sensu* charakter orgánu verejnej správy, je kompetentný vykonávať i verejné právomoci. Na základe programového vyhlásenia (predchádzajúcej) vlády bol šport riadne uznaný ako kľúčový politický cieľ štátu.²⁹ Prijatím verejnoprávneho predpisu v podobe zákona o športe, financovaním antidopingového programu a prihlásením sa k medzinárodne dohodnutým antidopingovým cieľom, ratifikovaním medzinárodných dohovorov v oblasti diváckeho násillia a športovej korupcie či regulovaním postavení stávkových kancelárií sa vláda a zákonodarec snažia podporovať spravodlivý a čistý šport, čím ďalej zdôrazňujú svoj priamy záujem v oblasti telovýchovy. Nebyť športových zväzov, štát by bol nútený regulovať šport samostatne, ale radšej využíva športové zväzy ako svoju predĺženú ruku v oblasti

²⁷ Rozsudok Najvyššieho súdu, sp. zn. 3 Obdo 27/2008 z 26. novembra 2009.

²⁸ Uznesenie Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 11C/57/2017 z 28. septembra 2017.

²⁹ Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024.

telovýchovy.³⁰ Práve z tohto dôvodu sa nedá súhlasiť s T. Gábrisom a Najvyšším správnym súdom, podľa ktorých § 2 zákona o športe v skutočnosti iba definuje verejný záujem v športe a sám neobsahuje žiadne skutočné zverenie právomoci športovým organizáciám rozhodovať v akýchkoľvek otázkach.³¹ Ak by sme pripustili takýto výklad § 2 zákona o športe, došli by sme k záveru, že žiadny subjekt (ani štát, ani športová organizácia) nemá právomoc a povinnosť zabezpečiť ochranu integrity športu, podporovať a rozvíjať amatérsky šport, zabezpečiť prípravu športovej reprezentácie atď. V skutočnosti však športový zväz, ako (aj) štátom financovaná organizácia uznávaná MŠVVaŠ SR pre výkon výlučnej pôsobnosti v oblasti telovýchovy autoritatívne určuje podmienky a organizáciu športových súťaží na Slovensku vrátane stanovenia predpisov a právnych následkov z nich vyplývajúcich pre jeho členov.³² Športovci, ak majú záujem zúčastniť sa športových súťaží, sa musia podriadiť pravidlám, ktoré autoritatívne pre oblasť daného športu určuje zväz, pretože v opačnom prípade si môžu vykonávať športovú činnosť iba ako voľnočasovú aktivitu. Dištanc na jeden zápas za hrubú hru, neumožnenie účasti na športovej súťaži na tri roky z dôvodu porušenia WADA kódexu alebo vylúčenie športovca z reprezentácie z dôvodu interných konfliktov majú rovnaký pôvod a následok – orgán, ktorý má jednoznačnú vrchnostenskú povahu voči športovcovi využil svoju diskrečnú právomoc zasahovať do práv a povinností podriadeného športovca, a tým obmedzil/vylúčil jeho šancu na výkon športovej činnosti.

Uvedenú vrchnostenskú povahu športových zväzov si uvedomuje aj Najvyšší súd, ktorý vo svojom rozhodnutí vo veci sp. zn. 10Asan/15/2019 konštatoval, že športový zväz nie je orgánom štátnej správy a ani územnej samosprávy, ale je právnickou osobou, na ktorú bola v zmysle § 2 zákona o športe prenesená právomoc rozhodovať vo verejnom záujme za účelom ochrany integrity športu.³³ Tento názor podporuje aj nález Ústavného súdu SR PL. ÚS 19/2014, podľa ktorého: „V právnom štáte je absolútne vylúčené priznať akejkoľvek právnickej osobe verejno-mocenské oprávnenia bez explicitnej opory v zákone. ... Samotná orientácia aktivity príslušného subjektu na spoločenské vzťahy zahŕňajúce evidentný prvok verejného záujmu nepostačuje pre záver o danosti verejno-mocenského postavenia tohto subjektu. K popísanej orientácii nevyhnutne musí pristúpiť aj explicitné zákonné zakotvenie pôsobnosti a právomoci, v súhrne teda kompetencie ako nevyhnutnej podmienky verejnomocenského postavenia.“³⁴

Z uvedených faktov vyplýva, že športové organizácie majú povahu právnických osôb, na ktorých bola zákonom prenesená právomoc rozhodovať vo verejnom záujme.

³⁰ V poslednom období veľa štátov sveta začína uznávať, že autonómia športového sektora prináša viac problémov ako pozitív. Práve z tohto dôvodu je napr. v Španielsku verejná povaha športu uznaná v ústavnom zákone a existuje špecifický správny súd určený na riešenie sporov týkajúcich sa regulácie športu.

³¹ GÁBRIŠ, T. Verejný záujem v zákone o športe – výklad ad absurdum. In *Záujmová korporácia ako subjekt a objekt výkonu verejnej správy. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Trnava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2022, s. 60 – 61; rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžk/16/2020 zo 16. decembra 2021.

³² R v Disciplinary Committee of the Jockey Club, ex p The Aga Khan, 1993, 2 All ER 853.

³³ Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Asan/15/2019 z 30. júna 2020.

³⁴ Nález Ústavného súdu SR PL. ÚS 19/2014 zo 16. marca 2016.

Z tohto dôvodu ich rozhodnutia by mali byť preskúmateľné v rámci správneho súdnictva. Tento fakt bol prvýkrát konštatovaný rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1S/131/2017³⁵, podľa ktorého ak športový orgán vydá ‚vrchnostenské‘ rozhodnutie v oblasti, ktorá spadá do okruhu verejného záujmu vymedzeného zákonom o športe (napr. narušenie integrity športu, disciplinárne potrestanie športovca), dané rozhodnutie je preskúmateľné zo strany správnych súdov. Napriek tomu, že činnosť športových zväzov (ako občianskych združení) nenapĺňa hlavný účel správneho súdnictva v podobe preskúmania rozhodnutí orgánov verejnej správy, pretože športové organizácie nespádajú *in stricto sensu* pod pojem ‚orgán verejnej správy‘³⁶, Krajský súd v Bratislave mal za to, že v prípade športových zväzov ide o prenesený výkon štátnej správy. K tomuto názoru sa pripojilo aj Správne kolégium Najvyššieho súdu SR, ktoré vo svojom rozhodnutí sp. zn. 4Asan/25/2018 potvrdilo, že ‚*v prípade športových organizácií možno hovoriť ako o orgánoch záujmovej samosprávy sui generis, ktorým zákon o športe zveril okrem iného právomoc rozhodovať o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických osôb. Napĺňaním poslania športového zväzu v spoločnosti sa sleduje verejný záujem a dosahujú sa ciele športového zväzu späté s harmonickým rozvojom športu vo všeobecnosti a napĺňania verejného záujmu v športe (§ 2 zákona o športe), ktorým sú podpora a rozvoj športu mládeže, zabezpečenie prípravy a účasti športovej reprezentácie na významných súťažiach, ochrana integrity športu a podpora zdravého spôsobu života obyvateľstva.*‘³⁷

Týmto rozhodnutím Najvyšší súd nepriamo povedal, že na účely preskúmateľnosti rozhodnutí orgánov športových organizácií tieto spĺňajú kritériá stanovené v § 4 SSP, podľa ktorého orgánmi verejnej správy sa na účely tohto zákona rozumejú o. i. orgány záujmovej samosprávy, ktorým osobitný predpis zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy.

S prvými dvoma zákonnými predpokladmi orgánu verejnej správy sa dá súhlasiť – športové organizácie majú status právnickej osoby, ktorým zákon o športe zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach členov športového hnutia. Sice K. Csach správne poznamenal, že ‚*pre pripustenie verejnoprávneho režimu činnosti právnických osôb súkromného práva by sme mali vyžadovať veľmi jasný zákonný mandát na aplikáciu určitých pravidiel ako aplikácie verejného práva a taktiež podriadenie konania právnických osôb pravidlám ústavného práva a správneho práva procesného*‘, z predchádzajúcej časti tohto článku jednoznačne vyplýva, že športové zväzy vykonávajú svoju činnosť na základe zákonného splnomocnenia.³⁸

V tejto súvislosti treba dodať, že na účely zodpovedania otázky, či rozhodnutia športových organizácií sú preskúmateľné v rámci správneho súdnictva, nie je dôležitá presná

³⁵ Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 1S/131/2017 z 20. februára 2018.

³⁶ Paragraf 2 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok.

³⁷ Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Asan/25/2018 z 10. septembra 2019.

³⁸ CSACH, K. Prieskum rozhodnutí orgánov právnickej osoby súkromného práva v správnom súdnictve. In *Právny obzor*. Roč. 105, č. 1, 2022.

správnoprávna povaha športovej organizácie, pretože postačuje záver, že tieto subjekty športu spĺňajú kritériá stanovené v § 4 SSP. V prípade, ak občianske združenie je zákonom poverené na výkon verejnej služby, síce nenadobudne status orgánu verejnej správy in *stricto sensu*, ale jeho rozhodnutia budú preskúmateľné správnymi súdmi. Tento názor podporuje aj J. Čollák, podľa ktorého „zákonodarca nemusí v osobitnom zákone ustanovovať, že konkrétna právna entita je subjektom verejnej správy na to, aby sa za orgán verejnej správy v zmysle SSP táto entita dala považovať. Charakter orgánu verejnej správy v zmysle SSP môže získať ktorýkoľvek subjekt aj v prípade, ak o tom osobitný právny predpis, z ktorého odvodzuje táto entita svoju existenciu (subjektivitu) neustanovuje.“³⁹

Tretí predpoklad, že toto rozhodovanie sa deje v oblasti verejnej správy, je medzi akademikmi a justičnými autoritami otáznym. Podľa T. Gábriša „napriek (pozn. zákonnému) určeniu hraníc a limitov voľnosti v športe by zásadne mala dominovať súkromnoprávna regulácia športu“.⁴⁰ Na druhej strane však podľa doktrinálnej definície verejná správa predstavuje správu verejných záležitostí, ktorá sa realizuje ako prejav výkonnej moci v štáte. Pre túto výkonnú moc je charakteristické, že ide predovšetkým o verejnú moc, ktorou nedisponuje len štát, ale aj ďalšie neštátne subjekty, ktoré vykonávajú správu verejných záležitostí. Predstavuje disciplinárne konanie proti členovi športového hnutia, porušenie antidopingových predpisov alebo zabezpečenie prípravy a účasti športovej reprezentácie na významných súťažiach verejnú záležitosť? Podľa nášho názoru jednoznačne áno, pretože rozhodnutie športovej organizácie má jasný dosah na subjektívne práva dotknutého športovca, keďže jeho výrok ovplyvňuje ďalšiu možnosť športovca sa venovať športovej činnosti v rámci športového zväzu (na profesionálnej úrovni).⁴¹

8. Súkromnoprávna povaha zmluvného vzťahu medzi športovcom a športovým zväzom

Opačný názor (rovnaký ako napr. T. Gábriš) zastáva Najvyšší správny súd, ktorý svojím rozhodnutím potvrdil rozsudok (bývalého) senátu 5S Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 5S/158/2019⁴². Tento súd vyslovil, že rozhodovanie športových zväzov nie je možné chápať ako rozhodovací proces správneho orgánu v správnom konaní, pretože konanie prebieha na základe pravidiel dohodnutých v stanovách daného športového zväzu, na ktorých dodržiavanie sa športovec dobrovoľne zaviazal tým, že vstúpil do občian-

³⁹ ČOLLÁK, J. *VÝBER Z JUDIKATÚRY: Najvyšší správny súd SR a nesprávny odklon od stabilizovanej judikatúry NS SR vo veciach autonómie športu*. [online], 2022, [cit. 07. 11. 2023]. Dostupné na: https://ak-kosice.sk/collak_partneri_najvyssi_spravny_sud_autonomia_sportu/.

⁴⁰ GÁBRIŠ, T. Verejný záujem a verejná správa v samospráve športu. In *Autonómia záujmovej korporácie vo verejnom a súkromnom práve. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Trnava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2022, s 52.

⁴¹ Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/124/2019 z 22. apríla 2021.

⁴² Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 5S/158/2019 z 12. decembra 2019, uznesenie Najvyššieho správneho súdu SR, sp. zn. 8Sžk/16/2020 z 16. 12. 2021.

skeho združenia ako jeho člen. Podľa názoru senátu 5S práve z tohto dôvodu športový zväz nevstúpi voči športovcovi verejnomocensky (vrchnostensky) ako subjekt vykonávajúci správu verejných záležitostí, pretože podľa jeho slov: „*Realizácia oprávnení a vyžadovanie plnenia povinností vyplývajúcich zo zmluvy, ktorá má súkromnoprávny charakter; nie je realizáciou verejnej moci, nesleduje žiadny verejný cieľ alebo záujem, a z tohto dôvodu v danej veci vzhľadom na jej súkromnoprávny charakter nie je daná právomoc správneho súdu na jej prejednanie a rozhodnutie.*“⁴³ Na tomto mieste sa vynára znova otázka – má vzťah medzi športovcom a športovou organizáciou súkromnoprávny charakter? Nie je ten vzťah skôr verejnomocenský, kde človek túžiaci po športovej kariére musí nútené vstúpiť do záväzkového vzťahu s danou vnútroštátnou a nepriamo aj príslušnou medzinárodnou ‚materskou‘ športovou organizáciou? Odpoveď na druhú otázku musí byť jednoznačne kladná. Vhodným ilustračným príkladom môže byť vodný pólista, ktorý má pretekárske ambície. Kým prvé plavecké zábery sa môže naučiť na základe súkromnoprávnej zmluvy uzavretej medzi ním a plaveckým trénerom, kde zmluvné strany majú rovnocennú vyjednávaciu silu, len čo bude mať pretekárske ambície, športovec bude ‚nútený‘ vstúpiť do vodnopólového klubu, ktorý je členom SPF a medzinárodného LEN a FINA, a tolerovať nielen pravidlá hry, ale aj Stanovy SPF, kogentné národné a medzinárodné *lex sportiva*, ako napr. disciplinárny poriadok SPF, súťažný poriadok atď. V prípade prestupu z jedného klubu do druhého bude mať značne obmedzenú zmluvnú slobodu kvôli prestupovému poriadku SPF, LEN a FIFA, pričom jeho nedodržanie môže viesť aj k doživotnému zákazu výkonu športovej činnosti. Z tohto príkladu jednoznačne vyplýva, že Krajský súd v Bratislave nemá pravdu a v prípade kontraktuálneho vzťahu medzi športovcom a športovou organizáciou musíme skôr súhlasiť s anglickým sudcom Alfredom Thompsonom Denningom, podľa ktorého vnútorné predpisy klubov a športových zväzov sú v skutočnosti ‚legislatívnymi kódexmi‘, ktoré výrazne presahujú súkromnoprávny zmluvný režim.⁴⁴

9. Názor Najvyššieho súdu – hybridná povaha športových zväzov

Najvyšší súd sa zastavil na polceste medzi názorom o súkromnoprávnej a verejnoprávnej povahe športových zväzov. V rozhodnutí 5Cdo/124/2019 konštatoval, že „*možno za vrchnostenské rozhodnutie považovať také rozhodnutie, ktoré vylučuje zo športového združenia jeho člena, čím tento stráca právo účasti na športových činnostiach. Takéto rozhodnutie má totiž jednoznačný dopad na subjektívne práva vylúčeného člena združenia, pretože vo svojej podstate neguje jeho možnosť vykonávať športovú činnosť na profesionálnej úrovni. Keďže uvedené konečné rozhodnutie orgánu združenia má povahu rozhodnutia orgánu záujmovej samosprávy ako podskupiny orgánov verejnej správy, je na preskúmanie jeho zákonnosti príslušný správny súd de lege lata v konaní o všeobecnej správnej žalobe (§ 177 a nasl. SSP). Naopak, ak by išlo o také konečné rozhodnutie združenia, ktoré by vyššie opísaný presah na subjektívne právo nemalo, resp. by*

⁴³ Tamže.

⁴⁴ Enderby Town, 606; Breen v Amalgamated Engineering Union [1971] 2 QB 175, 190.

malo výlučne súkromnoprávny charakter (napr. zmena výšky členského poplatku), bol by na rozhodnutie príslušný súd de lege lata konajúci v civilnom sporovom konaní (§ 3 CSP).⁴⁵ Zjednodušene povedané: Najvyšší súd vyjadril názor, že verejnoprávnu povahu majú tie rozhodnutia športových zväzov, ktoré vylučujú športovca z profesionálneho športu, pretože majú presah na jeho subjektívne právo. Naopak, za súkromnoprávny akt považuje tie rozhodnutia, ktoré takýto presah nemajú. Najvyšší súd tým tvrdí, že príslušný súd by mal skúmať povahu rozhodnutia prípad od prípadu, čo môže spôsobiť nejednotnosť judikatúry a môže porušiť princíp právnej istoty. Ak by sme uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu chceli aplikovať v reálnom športovom živote, situácia by vyzerala takto:

- (i) rozhodnutie Disciplinárnej komisie SPF o disciplinárnom treste, ktorý bol uložený vodnému pólistovi za hrubú hru, je nepreskúmateľné všeobecným súdom, pretože v tomto prípade ide o záležitosť čisto športovej povahy (pozri rozhodnutie Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 11C/57/2017 alebo rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu sp. zn. 8Sžk/16/2020, ktorý uviedol, že „*hoci je rozhodovanie orgánov športového zväzu jeho vnútorným predpisom upravené spôsobom ponášajúcim sa na administratívne konanie, nejde pri riešení sporu v priebehu súťaže o činnosť orgánu verejnej správy, ale o súkromno-právny akt športovej organizácie (športového zväzu), ktorá je organizátorom súťaže. Na tom nič nemení fakt, že tento mechanizmus riešenia súťažného sporu je rámcovo upravený zákonom o športe.*“⁴⁶);
- (ii) disciplinárne rozhodnutie, ktorým bol vodný pólista vylúčený zo SPF z dôvodu spáchania športovej korupcie, by bolo preskúmateľné v rámci správneho súdnictva (podľa rozhodnutia Najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 5Cdo/124/2019);
- (iii) rozhodnutie/oznámenie o neprimeranom navýšení výšky členského poplatku, v ktorého dôsledku športovec bude nútený skončiť svoju športovú kariéru (čo jednoznačne bude mať presah na jeho subjektívne právo), bude preskúmateľné v civilnom súdnictve.

Z uvedených prípadov jednoznačne vyplýva, že kompetenčný konflikt medzi správnymi a civilnými súdmi môže byť veľký a mal by nepredvídateľný výsledok. Z uvedených konštatácií vyplýva, že športové zväzy fungujú ako ‚predĺžené ruky štátu‘ v oblasti telovýchovy. Nebyť športových zväzov, štát by bol nútený regulovať šport samostatne. Aj T. Gábriš poznamenal, že „*preskúmanie postupov a rozhodnutí športových orgánov má bližšie k správne súdnictvu a jeho princípom, a pri porušení predpisov športovej organizácie zväčša nejde o spor medzi dvoma sporovými stranami v civilnom význame, ale o uplatňovanie zodpovednosti za nedodržanie interných noriem športovej organizácie orgánmi na to určenými, za použitie princípu vyšetrovacieho*“.⁴⁷ Práve z tohto dôvodu by bolo vhodné, ak by štát vyriešil tento dlhodobý pretrvávajúci konflikt medzi justičnými orgánmi navzájom a športovými zväzmi prostredníctvom legislatívy, a to uvedením taxatívneho zoznamu rozhodnutí, ktoré sú preskúmateľné v rámci správneho súdnictva.

⁴⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/124/2019 z 22. apríla 2021.

⁴⁶ Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR, sp. zn. 8Sžk/16/2020 zo 16. decembra 2021.

⁴⁷ GÁBRIŠ, T. *Autonómia športu medzi združovacou slobodou a verejnou správou*, s. 114.

Prostredníctvom správnych súdov by mali byť preskúmateľné nasledujúce rozhodnutia športových zväzov:

- (i) rozhodnutie o vylúčení športovca zo štátnej reprezentácie, resp. z daného športu;
- (ii) rozhodnutie o zamietnutí prestupu;
- (iii) rozhodnutie disciplinárneho orgánu športového zväzu, ktorým bolo porušené právo účastníka konania na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru;
- (iv) zamietnutie prihlásenia individuálneho športovca alebo tímu do športovej súťaže, resp. do športového klubu, ak sú splnené stanovené podmienky.

10. Súdna nepreskúmateľnosť rozhodnutí športových zväzov?

Beurc do úvahy výzvy športového sektora, či už na domácej alebo zahraničnej scéne, negatívne fenomény a netransparentnosť, nemôžeme povedať, že športové organizácie môžu byť považované za moderné, transparentné, zodpovedné riadiace orgány, ktoré sú schopné plnohodnotne suplovať štát. Práve z tohto dôvodu nemožno súhlasiť s názorom, že rozhodnutia športových orgánov sú súdne nepreskúmateľné iba preto, lebo vzťah medzi športovcom, ktorý má záujem vykonávať športovú činnosť, a športovým zväzom je konsenzuálny a súkromnoprávny. Na jednej strane T. Gábriš tvrdí, že preskúmanie rozhodnutí športových orgánov má bližšie k správne súdnictvu ako k civilnému, na druhej strane je presvedčený o tom, že: „*Akékoľvek snahy o podriadenie týchto subjektov pod záujmovú samosprávu či iný druh verejnej správy bez výslovnej právnej úpravy vedú k protiústavnému posúvaniu hraníc medzi verejnou a súkromnou sférou, a rozširujú bez právneho základu zásahy štátu (vrátane súdnej moci) do autonómie športu a do občianskej spoločnosti.*“⁴⁸ Síce T. Gábriš silou-mocou sa snaží vylúčiť preskúmateľnosť rozhodnutí športových orgánov zo strany správneho súdnictva (zo strany štátneho súdnictva), nezodpovedal otázku, že prečo je zásah civilného súdnictva do autonómie športového hnutia šetrnejší voči športovým organizáciám.

V skutočnosti (rovnako ako v prípade hociktorej administratívno-právnej zmluvy, resp. dohody správnoprávneho charakteru) ‚zmluvný vzťah‘ medzi športovcom a športovým zväzom je jednostranne vynútený. Športový zväz totižto má nadriadené postavenie voči športovcovi, a to regulačným monopolom, z čoho vyplýva, že ich kontraktuálny vzťah nemôže mať *de facto* konsenzuálnu povahu. Ak športovec chce vykonávať svoju činnosť na (polo)profesionálnej úrovni a zúčastniť sa športových súťaží, nevyhnutne musí byť členom športového klubu a národného zväzu, musí dodržiavať pravidlá daného športu (vrátane medzinárodnej *lex sportiva*), a to bez ohľadu na svoju vôľu. Ako to znamenal anglický sudca Alfred Thompson Denning, vnútorné predpisy klubov a športových zväzov sú v skutočnosti ‚legislatívnymi kódexmi‘, ktoré ďaleko presahujú zmluvný režim.⁴⁹ Tieto *leges sportiva* regulujú celú sféru správania a dávajú športovým zväzom obrovskú právomoc, a to až po udelenie doživotného zákazu výkonu športovej činnosti bez ohľadu na dohodu zmluvných strán.

⁴⁸ Tamže, s. 144.

⁴⁹ Enderby Town, 606; Breen v Amalgamated Engineering Union [1971] 2 QB 175, 190.

Športovci majú ‚Hobsonovu voľbu‘ – podmienky športových zväzov sú stanovené na základe princípu ‚bud’ súhlasiš, alebo nebudeš športovať organizovane‘. Táto skutočnosť bola potvrdená aj rozhodnutím ESĽP vo veci Mutu a Pechstein v. Švajčiarsko, podľa ktorého arbitrážne doložky (pozn. súhlas s právomocou CAS na preskúmanie rozhodnutí národných športových zväzov) nachádzajúce sa v predpisoch slovenských športových organizácií nie sú dohodnuté slobodným a jednoznačným spôsobom, a preto športovcom naďalej prináleží právo na prístup k súdu garantované podľa čl. 6 Dohovoru.⁵⁰

Záver

Uznávajúc argument T. Gábriša, podľa ktorého ‚akékoľvek zásahy štátu do fungovania športu a jeho vnútornej správy mali byť minimalizované, rešpektujúc princíp subsidiarity verejnoprávnej úpravy – oprávňujúc štát zasahovať iba tam, kde činnosť občianskej spoločnosti a športového hnutia zlyháva‘, treba si uvedomiť, že športový sektor bez dostatočného zásahu štátu nefunguje. Väčšina športových zväzov má problém obsadiť pozície vo svojich orgánoch zabezpečenia spravodlivosti, intenzívna komercializácia športu zapríčiňuje zložité právne problémy a existujúci ‚sportswashing‘ podkopáva základné idey fair play.

Berúc do úvahy, že štát prostredníctvom svojich kogentných noriem čoraz viac obmedzuje súkromnoprávnu povahu športového sektora, rešpektujúc autonómiu a špecifickú povahu športu, všeobecné súdy (rovnako ako to urobil Súdny dvor vo veci Meca-Medina a Majcen/Komisia⁵¹) by mali byť schopné rozlišovať medzi faktormi zahŕňajúcimi výkon odborných znalostí (napr. antidopingová problematika) a tými, do ktorých môže všeobecný súd legitímne zasahovať. Autonómia ‚zmluvných strán‘ v športe totižto nemôže byť neobmedzená. Berúc do úvahy negatívne fenomény vyskytujúce sa v športovom sektore je potrebné zväziť nerovnováhu síl medzi asociáciami a športovcami, možnosť autonómneho urovnávania športových sporov ‚interne‘, ale aj efektívny prístup k spravodlivosti v podobe garantovania práv uznávaných čl. 6 Dohovoru a vnútroštátnou legislatívou.

Rozhodnutím Ali Riza a ost. v. Turecko ESĽP deklaroval, že podporuje plnú autonómiu záujmovej korporácie v oblasti rozhodovania sporov v športe a nie je porušením práva na prístup k súdu v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru vylúčenie súdneho prieskumu rozhodnutí orgánov športových zväzov.⁵² Na druhej strane však Ústavný súd v uznesení II. ÚS 23/2016 konštatoval, že pri rozhodovaní o právomoci preskúmať rozhodnutia orgánov pre riešenie sporov v športe vyplývajúcich zo vzťahov občianskeho združenia a jeho členov treba vychádzať z intenzity zásahov do základných práv.⁵³ Podľa Ústavného súdu SR ‚pri prieskume rozhodnutí občianskych združení by mali postupovať vše-

⁵⁰ Rozhodnutie ESĽP vo veci Mutu a Pechstein v. Švajčiarsko z 2. októbra 2018 (č. sťažnosti 40575/10 a 67474/10).

⁵¹ Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci David Meca-Medina a Igor Majcen proti Komisii č. C-519/04 P z 18. júla 2006.

⁵² Rozhodnutie ESĽP vo veci Ali Riza a ost. v. Turecko z 28. januára 2020 (č. sťažnosti 30226/10).

⁵³ Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 23/2016 zo 14. januára 2016.

*obecné súdy zdržanlivo, bez neprimeranej ingerencii štátu (štátnemu dozoru) do združovacej slobody a autonómie občianskych združení. Zo súdneho prieskumu však nesmú byť vylúčené tie rozhodnutia orgánov združení, ktoré zasiahli do práv členov združenia s takou intenzitou, ktorá vyžaduje zásah súdu (ako orgánu štátu). Pritom vždy medzi najzávažnejšie zásahy do práv člena združenia budú patriť rozhodnutia orgánov združenia, ktorými sa členstvo člena v združení proti jeho vôli zrušuje, či rozhodnutia ukladajúce členovi sankcie.*⁵⁴

V posledných rokoch v slovenskej akademickej obci jednoznačne prevláda najkrajnejší názor, podľa ktorého by štát, a teda ani súdy nemali zasahovať do života športových zväzov, pretože tieto subjekty sú autonómne a nemajú verejnoprávnu povahu. Princiipiálne súhlasíme s názorom Tomáša Gábriša, ktorý tvrdí, že „zásahy štátu do fungovania športu a jeho vnútornej správy mali byť minimalizované, rešpektujúc princíp subsidiarity – oprávňujúc štát zasahovať iba tam, kde činnosť občianskej spoločnosti a športového hnutia zlyháva a kde je prítomný verejný záujem na náprave zlyhaní, resp. kde dochádza k zásahom do základných práv a slobôd subjektov športového hnutia, ktoré sa domáhajú pomoci zo strany štátu a jeho orgánov“⁵⁵

V ideálnom svete si športová obec zaslúži autonómiu, a to hlavne vzhľadom na existenciu Lex Sportiva. Na Slovensku, kde je športová regulácia nejednoznačná, chaotická, netransparentná, v niektorých športoch sa deje ‚sportswashing‘, nemôže sa štát spoliehať na to, že športové zväzy bude spravovať svoje interné záležitosti *lege artis*. Štátne súdnictvo by nemalo zasahovať do športových sporov v neproporcionálnej miere, pretože to by mohlo vážne ohroziť základné princípy autonómie a samoregulácie, ktoré sú neodmysliteľnou súčasťou fungovania športovej obce. Avšak, je nevyhnutné pripustiť určitý stupeň dohľadu a zásahu zo strany štátu, aby sa zabezpečilo, že základné práva a spravodlivosť budú vždy chránené, najmä v prípadoch, keď dochádza k závažným zásahom do práv subjektov športového hnutia alebo keď verejný záujem o nápravu zlyhaní je evidentný. Udržiavanie tejto rovnováhy medzi športovou autonómiou a zásahmi zo strany štátu je kľúčové pre spravodlivé a transparentné fungovanie športu v spoločnosti.

Literatúra

CSACH, K. Prieskum rozhodnutí orgánov právnickej osoby súkromného práva v správnom súdnictve. In *Právny obzor*. Roč. 105, 2022, č. 1

ČOLLÁK, J. *VÝBER Z JUDIKATÚRY: Najvyšší správny súd SR a nesprávny odklon od stabilizovanej judikatúry NS SR vo veciach autonómie športu*. [online], 2022, [cit. 07. 11. 2023]. Dostupné na: <https://ak-kosice.sk/collak_partneri_najvyssi_spravny_sud_autonomia_sportu/>

GÁBRIŠ, T. *Autonómia športu medzi združovacou slobodou a verejnou správou*. Praha : Leges

GÁBRIŠ, T. Verejný záujem a verejná správa v samospráve športu. In *Autonómia záujmovej korporácie vo verejnom a súkromnom práve. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Trnava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2022

⁵⁴ Tamže.

⁵⁵ GÁBRIŠ, T. Verejný záujem a verejná správa v samospráve športu, s. 52.

- GÁBRIŠ, T. Verejný záujem v zákone o športe – výklad ad absurdum. In *Záujmová korporácia ako subjekt a objekt výkonu verejnej správy. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Trnava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2022
- HARRIS, D., O'BOYLE, M., BATES, E., BUCKLEY, C. Law of the European Convention on Human Rights, 4. vyd. Oxford : Oxford University Press, 2018
- PAŠUTH, P., HRBEK, P. *Zväzom by mohol pomôcť národný Športový arbitrážny tribunál*. [online] 19. 02. 2021. [cit. 19. 08. 2023]. Dostupné na: <https://www.olympic.sk/clanok/zvazom-mohol-pomocť-narodny-sportovy-arbitrazny-tribunal>
- SEPEŠI, P. *Legislatívno-právna komisia SOV si na úvodnom rokovaní stanovila 21 úloh, ktorým sa chce venovať*. [online] 23. 02. 2017. [cit. 19. 08. 2023]. Dostupné na: <https://www.olympic.sk/clanok/legislativno-pravna-komisia-sov-si-na-uvodnom-rokovaní-stanovila-21-uloh-ktorym-sa-chce>
- SEPEŠI, P. *Riešenie sporov v športe – koncepcne*. [online], 2023, [cit. 30. 09. 2023]. Dostupné na: <https://beta.ucps.sk/riesenie-sporov-v-sporte-koncepcne>
- SITA. *Biatlonistky Fialkové nemôžu reprezentovať Slovensko, dostali zákaz od disciplinárky*. [online], 2018, [cit. 12. 10. 2023]. Dostupné na: <https://sita.sk/biatlonistky-fialkove-nemozu-reprezentovat-slovensko-dostali-zakaz-od-disciplinarky/>
- SVÁK, J. *Autonómia športových zväzov pri riešení sporov v športe vo vzťahu k všeobecnému súdnictvu*. In *Autonómia záujmovej korporácie vo verejnom a súkromnom práve. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie*. Trnava : Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave, 2022
- ŠTEVČEK, M., GÁBRIŠ, T. *Riešenie právnych sporov v športe de lege ferenda*. In *Magister Officiorum*. Roč. 4, 2014, č. 3 – 4
- TASR. *Veľká lyžiarska kauza naberá na obrátkach: SLA už nie je národným zväzom!* [online], 2020, [cit. 12. 10. 2023]. Dostupné na: <https://sportky.zoznam.sk/c/251499/velka-lyziarska-kauza-nabera-na-obratkach-sla-uz-nie-je-narodnym-zvazom>

Judikatúra ESLP, Súdneho dvora a judikatúra zahraničných súdov

- Enderby Town, 606; Breen v Amalgamated Engineering Union [1971] 2 QB 175, 190
- R v Disciplinary Committee of the Jockey Club, ex p The Aga Khan, 1993, 2 All ER 853
- Rozhodnutie ESLP vo veci Ali Riza a ost. v. Turecko z 28. januára 2020 (č. sťažnosti 30226/10)
- Rozhodnutie ESLP vo veci Mutu a Pechstein v. Švajčiarsko z 2. októbra 2018 (č. sťažnosti 40575/10 a 67474/10)
- Rozhodnutie Nemeckého ústavného súdu sp. zn. 1 BvR 2103/16 z 3. júna 2022
- Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci David Meca-Medina a Igor Majcen proti Komisii č. C-519/04 P z 18. júla 2006

Rozhodnutia športových orgánov

- CAS 2018/A/5996 Viktória Reichova v. Slovak Swimming Federation
- Komisia európskych spoločenskostí. Brusel, 11. júla 2007. Biela kniha o športe
- Uznesenie Disciplinárnej komisie Slovenskej plaveckej federácie SPF/2017/DK/DK32/ U2 zo 16. júla 2018

Rozhodnutia súdov Slovenskej republiky

- Nález Ústavného súdu SR PL. ÚS 19/2014 zo 16. marca 2016
- Rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu SR sp. zn. 8Sžk/16/2020 zo 16. decembra 2021
- Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 10Asan/15/2019 z 30. júna 2020
- Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1S/131/2017-174 z 20. decembra 2018
- Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 1S/131/2017 z 20. februára 2018
- Rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 5S/158/2019 z 12. novembra 2019
- Rozsudok Najvyššieho správneho súdu SR, sp. zn. 8Sžk/16/2020 zo 16. decembra 2021
- Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 10Asan/15/2019 z 30. júna 2020
- Rozsudok Najvyššieho súdu, sp. zn. 3 Obdo 27/2008 z 26. novembra 2009

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Asan/25/2018 z 10. septembra 2019
Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo/124/2019 z 22. apríla 2021
Uznesenie Okresného súdu Bratislava II, sp. zn. 11C/57/2017 z 28. septembra 2017
Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. II. ÚS 23/2016 zo 14. januára 2016

Legislatívne akty a právne dokumenty

Dôvodová správa k vládnemu návrhu zákona o športe
Komisia európskych spoločností. Brusel, 11. júla 2007. Biela kniha o športe
SG/Inf(2018)13-final. Memorandum o porozumení medzi Radou Európy a UEFA z 9. mája 2018
Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok
Zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní
Zákon č. 440/2015 Z. z. o športe